

Fonetický ústav

Posudek bakalářské práce

předložené v Ústavu jazyků a komunikace neslyšících Filozofické fakulty Univerzity Karlovy

Jméno a tituly posuzujícího vedoucího/oponenta: doc. Mgr. Radek Skarnitzl, Ph.D.

posudek vedoucího posudek oponenta

Autor/autorka: Kateřina Hronová

Název práce: Hlas jako pracovní nástroj tlumočnicka

Rok odevzdání: 2022

Odborná úroveň práce:

vynikající velmi dobrá průměrná podprůměrná nevyhovující

Členění práce:

logické vykazuje mírné nedostatky vykazuje závažnější nedostatky nevhodné

Věcné chyby:

téměř žádné vzhledem k rozsahu přiměřený počet méně podstatné četné závažné

Zvolená metoda:

původní a adekvátní vhodně zvolená nepřilíš vhodná nevhodně zvolená

Rozsah práce:

příliš velký přiměřený tématu dostatečný nedostatečný

Rozsah použité literatury:

nadprůměrný průměrný podprůměrný nevyhovující

Způsob používání odborné literatury:

adekvátní nevyhovující podezření na plagiát

Grafická a formální úroveň:

vynikající velmi dobrá průměrná podprůměrná nevyhovující

Jazyková úroveň:

vynikající velmi dobrá průměrná podprůměrná nevyhovující

Tiskové chyby:

téměř žádné vzhledem k rozsahu a tématu přiměřený počet četné

Celková úroveň práce:

vynikající velmi dobrá průměrná podprůměrná nevyhovující

Zadání práce:

- mimořádně náročné náročnější průměrně náročné lehčí nedostatečně náročné
 splněno splněno s drobnými výhradami splněno s většími výhradami nesplněno

Samostatnost při zpracování práce (vyplňuje jen vedoucí práce)

- nadprůměrná průměrná podprůměrná

Průběžné konzultace, dodržování termínů, připravenost (vyplňuje jen vedoucí práce)

- výborná spolupráce standardní spolupráce spolupráce s výhradami nefungující spolupráce

Slovní vyjádření, komentáře a připomínky (cca 100-200 slov)

Silné stránky práce:

Bakalářská práce Kateřiny Hronové poskytuje velmi užitečné srovnání tlumočení mluveného a znakového jazyka z hlediska užívání hlasu a povědomí samotných tlumočnicků o hlasu a hlasové hygieně. V úvodních kapitolách se autorka důkladně věnuje tvorbě a vlastnostem hlasu (nicméně viz níže ke kritickým připomínkám), hlasu jakožto nástroji při tlumočnické praxi, hlasovým poruchám a hlasové hygieně. Tyto čtyři teoretické kapitoly obecně představují velmi kvalitní uvedení do tematiky, na jehož základě pak autorka v oddílu 6.1 poučeně a srozumitelně formuluje hypotézy pro vlastní dotazníkové šetření. Tomu ještě předchází kapitola pátá, v níž autorka uvádí rešerši studijních plánů českých i zahraničních institucí zaměřenou na přítomnost kurzů hlasového školení. Výsledky dotazníkového šetření mezi tlumočnický mluveného i znakového jazyka jsou představeny velmi zevrubně, shrnující tabulky užitečným způsobem usouvztažňují odpovědi jednotlivých respondentů. Poslední kapitola kromě diskuse poskytuje užitečná doporučení pro hlasovou hygienu, která autorka načerpala v literatuře, ale i na školeních, jichž se zúčastnila.

Členění práce je logické a jednotlivé části kapitol jsou vzájemně efektivně propojeny. Z hlediska jazykového je text napsán velmi kvalitně, jazyk je odborný a zároveň čtivý. Práce obsahuje jen velmi málo překlepů (např. na str. 37 *Praktikování technik posilující [místo posilujících] pouze jeden z hlasů*) či neobratností (např. na str. 26 *zapříčiněny nejrůznějšími příčinami*).

Celkově práci hodnotím jako velmi zdařilou: Kateřina Hronová se poměrně náročného zadání zhostila velmi dobře, oceňuji její svědomitý a poctivý přístup k výzkumu, včetně střízlivé interpretace výsledků a uvědomění si jejich omezení (viz i níže).

Slabé stránky práce:

Jedním z nejslabších aspektů práce je z mého hlediska výrazně neaktuální přístup k popisu hlasu (kapitola 1) z pohledu moderních řečových věd. To je způsobeno tím, že autorka nevyužila žádnou fonetickou literaturu a téměř žádné zahraniční prameny (a to dokonce ani ty, které jsou součástí zadání BP, konkrétně monografii Roberta Sataloffa). Považuji za velkou škodu, že autorka pro první kapitoly své práce nepoužila více zahraniční (a méně české někdy až popularizační) literatury, zejména např. články z časopisu *Journal of Voice*. Některé konkrétní výtky uvádím níže v části Další poznámky.

Je škoda, že v souladu s konvencemi moderního empirického výzkumu autorka neuvádí i u parafrází stránkový údaj. Jako čtenář bych si rád ověřil některé formulace v citovaných příručkách (Vydrové a kol., Žantovské a dalších, protože opravdu nejsou správné); uvádění stránkových údajů se právě pro tyto účely považuje za důležitou vstřícnost vůči čtenáři.

Popis je místy redundantní a repetitivní. Jedním z výraznějších příkladů je oddíl 2.2, kde se téměř doslova opakují pasáže z oddílu předchozího, nebo první odstavec strany 40, který by mohl být třeba i úplně úvodním odstavcem celé práce a v tomto okamžiku působí nadbytečně. Je ale možné, že autorka stranu

40 zamýšlela jako shrnutí celé kapitoly (vyvozují na základě obdobné str. 58); pak by bylo vhodné z takového shrnutí udělat samostatný oddíl (4.6, resp. 5.4).

Jako slabou stránku předložené práce nelze nezmínit i poměrně nízký počet respondentů; to je slabina, již si je autorka dobře vědoma, kterou jí však rozhodně nelze klást za vinu. Nízkou míru ochoty respondentů v době covidové trávit u počítače víc času, než je nezbytné, mohu bohužel z vlastní zkušenosti jen potvrdit a je zcela pochopitelná.

Otázky k obhajobě a náměty do diskuze:

1. Dokáže si autorka představit, jak by aktivita artikulačních orgánů měla být používána méně při zpěvu než při řeči (viz str. 16–17)? V čem konkrétně by ten rozdíl měl spočívat?
2. Chybné užívání hlasu je připisováno (str. 29) pouze nesprávnému napětí hrtanového svalstva. Dokázala by si autorka představit i jiný nesprávný způsob používání hlasu, který rovněž v dlouhodobé perspektivě může vést k hlasovým potížím? Autorka se k dalším způsobům ostatně vrací později v práci, zde tedy postrádám propojení, o které se jinak autorka důsledně snaží.
3. Mohla by autorka navrhnout stručnou strukturu/osnovu kurzu zaměřeného na tematiku její BP, vhodného pro realizaci v rámci studia na ÚJKN?

Další poznámky:

1. Popis tvorby hlasu obsahuje množství nepřesných formulací (byť na základě prostudovaných pramenů). Hlas například není nadhrtanovými dutinami zesilován, jen jsou některá frekvenční pásma méně tlumena; podhrtanové prostory už vůbec nemají vlastnosti, které by něco mohly zesilovat; termín fonace označuje právě jen kmitání hlasivek, nikoli složku respirační a artikulační; výška hlasu je subjektivní veličina, která se nevyjadřuje v hertzech, ale např. v púltónech; základní hrtanový hlas je termín, který nedává smysl, hovoříme o hlasivkovém tónu.
2. Dovoluji si upozornit, že i pojetí paralingvistických jevů uvedené na str. 13 je v dnešní době překonané a neudržitelné: prozodická (zejm. temporální a melodická) struktura řeči jednoznačně přispívá ke komunikaci lingvistických významů a netvoří žádnou nadstavbu.
3. Co se týče citování, považuji za mírně sporné odkazovat na jednotlivé kapitoly Vydrové namísto na celou monografii, jejíž je Vydrová hlavní autorkou. Dále není zřejmé, v jakých kontextech autorka používá zkratku srov. u vícečetných citací; ta působí místy až komicky (např. za polovinou str. 38).
4. Lancashire (viz str. 51) je hrabství ve Velké Británii, nikoli město (tím je Lancaster).
5. V popisu tabulky 2 na str. 70 by bylo vhodné upozornit, že červené kódování bude vysvětleno později v textu.

Práci

doporučuji nedoporučuji uznat jako bakalářskou.

Navrhuji hodnocení stupněm:

výborně velmi dobře dobře neprospěl/a

Místo, datum a podpis oponenta:

V Praze, 1. června 2022